

(א) וקדושין מב: ויש"א,
(ב) ושל"ט: ספ"א, (ג) ושל"ט
כב: ושל"ט, (ד) ושל"ט קלג:
עירובין ו: (ה) ושל"ט ד"ה
אמר רב יהודה אמר רב,
(ו) ושל"ט מ"ג, (ז) ושל"ט
מ"א, (ח) ושל"ט סב:
(ט) ושל"ט: רג"ל, (י) ושל"ט:
ע"ט ח"ג, (יא) ושל"ט ו' ושל"ט
מנחות ו' ושל"ט, (יב) ושל"ט
סב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא תלמוד
ליה לרב יוסף למא':
(ב) ד"ה עשרה נמים וכו'
מלאמן בפרק ביצד נ"ב
דף פ"א: (ג) ד"ה שמי
חצירות וגי' נמים צינור:
מ"א (ד) תוס' ד"ה עד
כאן וכו' שהריצלו עירובין
בפנימית ושבת אחד:
(ה) בא"ד ע"כ לא קאמר
רצנן הבא אלף: (ו) ד"ה
ע"ג: וכו' לעיל נ"ב דף ק"ה
ע"כ: (ז) ד"ה וי' ויחנן וכו'
אלה הכל בית העשוי:

מוסף רש"י

מריה דאברהם. לשון
מסיה הוא (שבת כב.
ובע"ז תחובות ב.)

רבינו הגאון

שלשה אסורין. ואמר רב
ביבי אגא אמרתה ליה
ומשמיה דרב אדא רב
אבהא אמרת ליה ולא
משהיה דר', ומאי טעמא
שלש חצירות ובכל חצר
שוכן יחיד אסורין. הואיל
ואני קורא רבים בחיצונה,
כי כל שלשה רבים הם
ועכשיו שנמצאו דורסין
אותה שלשה והן רבים
אסורין. [אמר רב יוסף]
מארי דאברהם רבים ברבי
איחלף לר'. כלומר אמר לי
רב ביבי רבים ומתחלף לי
וקבעתי שמותי וזו ברבי.
ושמאל אמר לפולס
ומתוין עה שיהו בפנימית
שנים ולא עירוב. לפיכך
אסורין בחיצונות שהן
רגל האסורה. א"ר אלעזר
גוי היה הוא כרבים,
ואוסר. ואמרין מאי שנא
דישאל יחיד לא אסר,
דכל מאן דחוי ליה
לפיכך אסור. אמר רב
יהודה אמר שמואל ר'
בתים לא לפנים מזה
הפנימי נתון עירובו דתי.
ועל כיון שדורסין כולן
נעל החיצונים] כאילו
רשותו הן ורשות אחת
הן. ור' יוחנן אמר אפי'
חיצון של פנימי, דסבר
אפי' חיצון וקיימת לן
בית שער דפנימי לא
אחריני שער דהא איכא
השמואל לו. ושמואל

סניא נמי הכי. כרז יהודה דהא מקום אחד דמתני' בחיצונה קאמר:
וזין מן הפנימים כו' שסין אסורות. כדפרש"י: ונתנו את עירובין
בפנימית ושכח אחד מן הפנימית שסין אסורות. דחיצונה מיתקרא
בשכחה דפנימית דלא מצי אסתלוקי מינה ועוד דליתיה לעירובא גבה:

שסין אסורות דברי ר"ע. ולא
אמר' תסתלק פנימית מינה כדמפרש
לקמייה דעירוב החיצונה המונח
לתוכה מרגילה שס: וזו פנימים
מוסרם. דמשום שכחה דחיצונה לא
מיתקרא אלא אחדא דשא ומסתלקא
מינה: מצטילגא לך. וכי אמר ר"ע
פנימית אסורה עד שצטלג לה חיצונה
רשות הרגל עירובא קאמר: אין
ציוול רשות מחלך לחלך. ואי אמרת
תיסר עלה מעוותא לה הלכך אמרה
לה לתקוני שיתפתך ולא לעוותי:
שמואל וכו' יוחנן. דליפולגו לעיל
בפרקין (דף פ"ח). בצטול מחלך לחלך:
דאסרין אהדי. ע"י הרגל העירוב
ומתוך שאסורין מצטלין וכי אמרי
אנא בשמי חצירות ופתח ציניהן ולא
עירבו והוצרכו לו לטולג לרשות של
זו אין מצטלין: אפילו לרצנן.
לרצנן נמי מודו דיש ציטול ואפילו
הכי עיוות קרי ליה: דאמרה לה.
פנימית: אדמטליג ליה. צדוד שלא
צטלתה את אסרת עלי הלכך דל
מי קאסרם. חלך על חצרתה צפתח
בציניהן בלא עירוב דאי אמרת תצטיל
ניהי עיוות: אמר רב יוסף פני רבי
אם היו ג'. אין צ' החצירות אסורין
ולא מיצטילג שנים בפנימית דהיא
רגל האסורה אלא אפי' שנים בחיצונה
אסור עד שעירבו שתיהן יחד גזירה
משום רבים בפנימית: לא תליפו ליה.
(א) למאי דמני לה משמיה דרבי ללא
מתני' היא אלא ששמעיה (ב) (רזב יוסף)
היא: ואנא אמריסא ניהלה משמיה
דרב אדא. ומן הטעם הזה אמרתי לו
הואיל ואני קורא רבים בחיצונה גזרי'
משום רבים בפנימית. רב יוסף חלני
ושכח תלמודו: רבים צדי חאלף ליה.
הטעם שאמר לי רבים בחיצונה
נתחלף לי צדי כששכחתי הדבר
בחלני ומורתי לגירסתה הראשונה
נזכרתי שהזכר לי רבים בדבר וסבור
הייתי שנאמר לי בשם רבי: פני הוא
כרבים. אם דל נכרי בפנימית דרסת
ישראלים שחלנו אסרת דרסת
רגלו עליהן עד שיסכרי. ואליצב
דשמואל אמרה ר"א לנלמיה דאי
לרב אדא מאי איריא נכרי אפילו
ישראל נמי אסר כי הו' שנים בחיצונה
והא ליכא למימר דציחיד בחיצונה
אסר דהשתא אפילו דר עמו צחלך
עלמה הא קי"ל (כ"א) צן יעקב דאמר

תניא נמי הכי נתנו * עירובין בחיצונה ושכח
אחד בין מן החיצונה ובין מן הפנימית ולא
עירב שתיהן אסורות נתנו עירובין בפנימית
ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן
אסורות מן החיצונה ולא עירב שתיהן
אסורות דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים
בזו פנימית מותרת וחיצונה אסורה אמר
ליה רבה בר הנין לאביי מאי שנא לרבנן
דאמרי פנימית מותרת משום דאחדא דשא
ומשתמש' לרבי עקיבא נמי תיחד דשא
ותשמש אמר ליה עירוב מרגילה לרבנן נמי
עירוב מרגילה דאמרה (ב) לתקוני שיתפתך
ולא לעוותי לר"ע נמי תימא לתקוני שיתפתך
ולא לעוותי דאמרה לה מבטליגן לך רשותי
ורבנן אין ביטול רשות מחצר לחצר לימא
שמואל ורבי יוחנן בפלוגתא דרבנן ור"ע קא
מיפלגי דשמואל אמר כרבנן ורבי יוחנן דאמר
כר"ע אמר לך שמואל אנא דאמרי אפי' לרבי
עקיבא ע"כ לא קאמר ר"ע הכא אלא בשתי
חצירות זו לפנים מוז דאסרין אהדי אבל התם
מי קא אסרין אהדי ורבי יוחנן אמר אנא דאמרי
אפילו לרבנן ע"כ לא קאמר רבנן הכא אלא
דאמרה לה אדמבטלת לי קא אסרת עלאי
אבל התם מי קאסרת עליה: ואם היו של
יחידים וכו': אמר רב יוסף תני רבי היו ג'
אסורין אמר להו רב ביבי לא תציתו ליה אנא
אמריה ניהלה ומשמיה דרב אדא בר אבהא
אמריה ניהלה הואיל ואני קורא בהן רבים
בחיצונה (א) אמר רב יוסף מריה דאברהם
רבים ברבי איחלף לי ושמואל אמר: לעולם
מותרות עד שיהו שנים בפנימית ואחד
בחיצונה אמר רבי אלעזר ד נכרי הרי הוא
כרבים מאי שנא ישראל דלא אסר דמאן
דידע ידע ומאן דלא ידע סבר עירובי עירב
נכרי נמי אמרין דידע ידע דלא ידע סבר
אגרי אגור סתם נכרי אי איתא דאוגר (ב) מיפעא
פעא אמר רב יהודה אמר שמואל (ג) בתים זה
לפנים מזה פנימי נתון את עירובו ודיו ור' יוחנן
אמר אפילו חיצון חיצון בית שער הוא חיצון
של פנימי במאי קמיפלגי מר סבר בית שער
דיחיד שמויה בית שער ומ"ס לא שמוי' בית שער
א"ר נחמן אמר רבה בר אבהא אמר רב 'ב'
חצירות וג' בתים ביניהן זה בא דרך זה ונתון
עירובו בזה וזה בא דרך זה ונתון עירובו בזה
זה

עד שיהו שני ישראלים אסורין זה על זה דרסת רגלו לא כל שכן
דלא אסרה: ידיע. שהוא שם יחידי וידע שאין רגל המותרת אסרת
ולא נפקא מינה חורבה: מפעא פעי. קלא אית ליה והני לא איגור
אמצעי
ומאן דלא ידע שהוא דר שם יחידי סבר דאין דרסת הרגל אסרת ל"ע עירוב של פנימים וחיצונים מועיל במקום נכרי בלא שכירות:
י' בתים זה לפנים מזה. חיצון פתוח לחלך וכולן דרסת רגלו (ב) עליו ופנימי דורס על כולן שאין לו יציאה אלא דרך זו כולן נעשין בית
שער לו ואינן אסורין על בני חצר אלא פנימי לצדו כדאמרין (ג) צפירקין (דף ע"ב): והדר שם אינו אסר הלכך כשאין שער דיווין הפתוחין
לחלך לערב את חצירן פנימי זה נתון פת והשאר אין לריכין: אפילו חיצון. לריך ליתן את הפת: חיצון של פנימים. בית התשעתי לחלך:
(ו) ג' בתים ציניהן. בית זה פתוח לחלך זה וזה לזו ובית אמצעי פתוח לז' בתים: זה בא דרך זה. בן חצר זו בא דרך בית הפתוח לו ונתן
עירובו באמצעי ונעשה בית הפתוח לו כבית שער לעבור דרך עליו לאמצעי וכן בן חצר האחרת עשה בית הפתוח לו כבית שער ועירב
באמצעי חלכר' האחרת אין אחד מדיורי הבתים האלה לריך ליתן פת אלו משום בית שער ואמצעי משום בית שמימין צו עירוב:
זה

סבר אפי' בית שער דפנימי בית שער הוא. אמר משמיה דרב שתי חצירות ושלשה בתים ביניהן זה בעל החצר (בא)
ברוך הבית שקרוב לו, ובעל החצר האחר בא בדרך הבית האחר הקרוב לו ושניהן כאן, ונתנו עירובין בבית האמצעי.
(א)

עד כאן לא קאמר ר"ע הכא אלא בב' חצירות זו לפנים מוז דאסרין
אהדי. יש ליטב הך סוגיא נמי אליבא דרבא דאמר לעיל (דף
סו). לשמואל דבשמי חצירות זו לפנים מוז פעמים אין מצטלין אע"ג
לאסרין אהדי דהכא קאמר דאסרין

(ו) שהרגלו עירובין בפנימית דשכח א'
מןן ולא עירב אצל בכל הנהו דאמר
שמואל אין מצטלין מי אסרין אהדי
בפשיעה דכי נתנו עירובין בחיצונה
ושכח אחד מהן ולא עירב אין האיסור
בא ע"י שפסעו בנהו שהרגילו עירובין
ושכח אחד מהם ולא עירב דכלאו הכי
היה להם דרסת הרגל ואין לתמוה
היאך מתוקם לרבא שמואל כר"ע
וכרבנן הא ע"כ כר"ע דוקא ס"ל
כדפי' צקונטרס לעיל דמ"מ צעיקר
פלוגתיהו דאין ציטול רשות מחלך לחלך
(ס) מוקמי נפשיה בכולהו וא"ת ולאצבי
דאמר שמי חצירות זו לפנים מוז
דמצטלין בכל ענין לשמואל (מי נימא)
שמואל כר"ע ולא כרבנן דלרבנן צ'
חצירות זו לפנים מוז אין מצטלין
וי"ל דהוה מפרש כר' יוחנן דבסמוך
עד כאן לא קאמרי רבנן (ב) התם אלא
דאמר' לה אדמבטלת לי קאסרת
עלי בפשיעותא שהרגלת עירובין
ושכח אחד מהם:

ואני קורא בהם רבים בחיצונה.
ויסברו שיש כמו כן שנים
בפנימית ולא עירבו אצל כשיש שנים
בפנימית ועירבו לא גזרינן אטו לא
עירבו דעירבו אטו לא עירבו לא
גזרינן אצל כשיש אחד בפנימית ולא
עירבו יסברו שיש כמו בחיצונה
והרי לא עירבו: צב"ד הרי הוא
ברבים. אליבא דשמואל קאמר כדפי'
צקונטרס' לייכא למימר דציחיד בחיצונה
נמי אסר דאפי' היה דר עמו צחלך לא
אסר דקיימא לן (ב) כרצ"ב כ"ש דרסת
רגל דלא אסרה וכן מוכחא דהדיא
לעיל (א) גבי ישראל ונכרי בפנימית
וישראל בחיצונה דאי ליכא ישראל
בפנימית אלא נכרי לחויה לא אסר
וא"ת ולמה ליה למימר הרי הוא
כרבים אפילו לא הוו כרבים אסר
דכיון דיש שני ישראלים בחיצונה
עליהן וי"ל כיון דישראל לא אסר נכרי
נמי לא אסר דאין להחמיר בנכרי
יתר מצטלגא אי לאו דהוו כרבים:
ורבי יוחנן כבר בית שער דיחיד
לא הוי בית שער. והא דאמר
צפ' כילך משתפתין (לקמן דף פ"ה): כל
מקום שאמרו חכמים הדר שם אינו
אוסר הנותן שם עירוב אינו עירוב
מון מצית שער דיחיד פי' דאף על גב
הדר שם אינו אוסר הנותן שם
עירובו הוי עירוב אתי נמי כר' יוחנן
דהתם איירי בצית שער לחלך כדפי'
לדירה אצל הכא (א) העשוי לדירה אוסר:

עירובין הלכה כר' יוחנן.
פיסקא, ואם היו של יחידים אין צריכין לערב. אמר רב יוסף א"ר שלשה אסורין. פי' אין ניקרין יחידים
אלא בזמן שהן שתי חצירות ובכל חצר דר אחד. אבל שלש חצירות ובכל חצר דר אחד שנמצאו כולן
(א) אולי י"ל כ' מאמין בשלם לתקוני שדרתך ולא לעוותי.

תלך	בית	בית אמצעי	בית
	והוא פתוח	וזה בית שער	תלך
	לשתיין	מתוך שאלה	
		ליך לית אמצעי	